

1. Η ΚΡΙΣΗ ΔΙΩΧΝΕΙ ΤΟΥΣ ΠΕΛΑΡΓΟΥΣ

Μέσο: Η ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ

Ημ. Έκδοσης: . . .21/10/2014 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .21/10/2014

Σελίδα: 1

Θύμα της οικονομικής ανέχειας η μητρότητα

Η κρίση διώχνει τους... πελάργους

✔ **4 ΣΤΙΣ 10** γυναίκες θα γεννήσουν ένα παιδί λιγότερο απ' ό,τι προγραμμάτιζαν ή δεν θα γεννήσουν καθόλου

✔ **ΓΥΝΑΙΚΕΣ** με ένα παιδί διακόπτουν τη δεύτερη κύηση για να επιβιώσει η υπόλοιπη οικογένεια

Ανεργες ή με επισφαλή εργασία, ανασφάλιστες που μετά βίας μπορούν να ικανοποιήσουν τις βασικές τους ανάγκες, αδυνατούν να καλύψουν τα έξοδα της κύησης και του τοκετού. Για πολλές γυναίκες η απόκτηση ενός παιδιού στην εποχή του Μνημονίου καθίσταται αδύνατη.

«Η κρίση έχει μειώσει τις γεννήσεις κατά 30%» αναφέρει γιατρός στο «Αλεξάνδρα». «Οι μητέρες μας διεκδικούσαν το δικαίωμα να μην κάνουν παιδιά, αν δεν το ήθελαν. Εμείς τώρα πρέπει να διεκδικήσουμε το δικαίωμα να κάνουμε παιδιά», λέει μια άνεργη στην «Εφ.Συν.».

• ΣΕΛ. 36-37

Θα γίνω ποτέ μάνα επί Μνημονίου;

Μία από τις αθέατες πλευρές της υπογεννητικότητας, που συνοδεύει την οικονομική κρίση στη χώρα μας, είναι η κρίση της μητρότητας: γυναίκες που θέλουν, αλλά δεν μπορούν -λόγω οικονομικής δυσπραγίας- να κάνουν ένα παιδί, φαινόμενο με διαλυτικές επιπτώσεις σε σχέσεις, οικογένειες, αλλά και στην ψυχολογία γυναικών και ανδρών

«Γιατί είμαι κουρασμένη. Γιατί μπουκίσια να έχω κέρση και να μην μπορώ να καρώ μ' αυτά κάπ δικό μου. Γι' αυτό είμαι λυπημένη, ταπεινωμένη αβάσταχτα. Να βλέπω τα στήρια να μεσούνουν, τις βρύσες να τρέχουν αδιάκοπα, τα πρόβατα να γεννάνε. Ολάκερη η χώρα βαλθηκε να μου δείξει πόση ομορφιά έχει η νιότη κι εγώ νιώθω κατάξερη»
-Γέρμα-, του Φ. Γκ. Λόρκα

Έρευνα **Μτίνα Δασκαλοπούλου**

Γέρμα στα ισπανικά σημαίνει «στείρα», «άτεκνη». Και δεν υπάρχει ίσως κείμενο άλλο που να αποτυπώνει με τρόπο πιο ακριβή την οδύνη μιας γυναίκας που λαχταράει ένα μωρό και δεν μπορεί να το αποκτήσει. Η Γέρμα δεν μπορεί να χαρεί τη μητρότητα, αφού ο άντρας της είναι στείρος κι «είναι μια πίκρα ολάκερη». Περίπου 80 χρόνια μετά το πρώτο ανέβασμά της, η Γέρμα -αν γραφόταν σήμερα- δεν θα είχε κανένα πρόβλημα με τη στειρότητα του Χουάν, αφού οι θεραπείες για την υπογονιμότητα έχουν εξελιχθεί τόσο, ώστε ελάχιστες περιπτώσεις πια είναι μη αντιμετωπίσιμες. Όμως η λαχτάρα της για έναν γιο θα έμεινε πιθανότατα και πάλι ανεκπλήρωτη. Γιατί η Γέρμα σήμερα -άνεργη, ανασφάλιστη, απλήρωτη εργαζόμενη- δεν θα είχε τα υλικά μέσα, για να ικανοποιήσει την επιθυμία της.

«Χρειαζόμαστε μια φεμινιστική επανάσταση νέου τύπου», ξεκινάει την κουβέντα μας η Ελένη, άνεργη δημοσιογράφος που εδώ και δύο χρόνια δοκιμάζει την τύχη της και τις αντοχές της στο Βερολίνο. «Οι μητέρες μας διεκδικούσαν το δικαίωμα να μην κάνουν παιδιά, αν δεν το ήθελαν. Εμείς τώρα πρέπει να διεκδικήσουμε το δικαίωμά μας να κάνουμε παιδιά, αν το θέλουμε. Σε λίγο καιρό κλείνω τα 42, τα περιθώριά μου στενεύουν. Όταν ξεκίνησε η κρίση, ήμουν 37 χρόνων: ώριμη πια, επαγγελματικά καταξιωμένη, ασφαλής. Ήμουν έτοιμη να κάνω παιδιά, το ήθελα πολύ. Επειτα απολύθηκα, άλλαξε η ζωή μου. Τώρα εδώ παλεύω να βγάλω 1.000 ευρώ τον μήνα από μεταφράσεις. Το όνειρό μου για παιδιά απομακρύνεται».

Υπογεννητικότητα

«Η οικονομική κρίση έχει μειώσει τις γεννήσεις κατά 30%», μας λέει η Αικατερίνη Στυπριανέλλη, που είναι γιατρός στο «Αλεξάνδρα», εκεί όπου «καταφεύγουν οι φτωχότεροι των φτωχών, οι πιο καταφρονεμένοι από τους κατα-

«Στα 35 μου ζω μια ζωή χωρίς έρωτα, χωρίς συντροφικότητα και χωρίς παιδιά. [...] Κάνω όνειρα για τη μέρα που όλα αυτά θα έχουν τελειώσει. Αλλά σε 5 χρόνια εγώ θα είμαι 40. Αραγε θα προλάβω;...»

«Δεν έχω παιδιά και δεν θα αποκτήσω ποτέ. Κάθε μήνα που έρχεται η περιόδός μου σκέφτομαι "άλλη μια χαμένη ευκαιρία". Και το βράδυ κλαίω στο παιδικό μου δωμάτιο. Φυσικά κι έχω γυρίσει στο σπίτι των γονιών μου, όπως κι ο φίλος μου. Δεν μπορούσαμε πια να τα βγάλουμε πέρα μόνοι μας. Κι αυτός θα ήθελε να γίνει μπαμπάς. Και νομίζω ότι ντρέπεται που δεν μπορεί να το υποστηρίξει. Αλλά πια δεν μιλάμε γι' αυτό. Ζούμε σαν έφηβοι και καμωνόμαστε κι οι δυο ότι μας αρέσει»

φρονεμένους», όπως περιγράφουν το νοσοκομείο οι εργαζόμενοι του. «Άλλες γυναίκες δεν μπορούν να κάνουν παιδιά, άλλες αναγκάζονται να προχωρήσουν σε εκτρώσεις, παρ' όλο που θα ήθελαν πολύ ένα μωρό, αλλά τους φαινόταν βουλό το να το μεγαλώσουν. Ακόμα και μια έκτρωση κοστίζει για μια ανασφάλιστη 300 ευρώ σήμερα, έτσι πολλές γυναίκες καταφεύγουν σε φάρμακα διακοπής κύησης στο σπίτι, τα οποία παίρνουν χωρίς παρακολούθηση», δηλώνει στην «Εφ.Συν.» η γιατρός.

Η απόκτηση ενός παιδιού για πολλές γυναίκες -ακόμα και σήμερα- αποτελεί αυτοσκοπό, νοηματοδοτεί την ύπαρξή τους. Ετσι η ατεκνία προκαλεί αφάνταστη οδύνη κι αγωνία. Αυτή μου περιγράφει η 35χρονη Κατερίνα, που βρίσκεται «στον προθάλαμο της ανεργίας». Ήταν εργαζόμενη στο Δημόσιο κι έχει τεθεί σε διαθεσιμότητα. «Ήθελα από μικρή να αποκτήσω πολλά πολλά παιδιά. Ακόμα και χωρίς σύζυγο, θα τα κατάφερνα και μόνι μου, αν τα πράγματα ήταν αλλιώς», τονίζει.

«Τώρα πια δεν μπορώ να ικανοποιήσω ούτε τις βασικές μου ανάγκες, όχι τα όνειρά μου», λέει η Κατερίνα. «Μετά βίας πληρώνω τους φόρους και κάθε μήνα υπολογίζω ποιο λογαριασμό θα αφήσω απλήρωτο. Τα βράδια δεν βγαίνω, δεν πάω πουθενά και δεν κάνω κανένα έξοδο πέρα από τα απαραίτητα. Ετσι, στα 35 μου ζω μια ζωή χωρίς έρωτα, χωρίς συντροφικότητα και χωρίς παιδιά. Και τα βράδια κάθομαι και σκέφτομαι πώς ήταν η ζωή μου πριν από την

κρίση, για να με πάρει ο ύπνος. Κι άλλα βράδια, όταν έχω κουραστεί πια να κλαίω, κάνω όνειρα για τη μέρα που όλα αυτά θα έχουν τελειώσει. Αλλά σε 5 χρόνια εγώ θα είμαι 40. Αραγε θα προλάβω;».

«Οικονομική υπογονιμότητα»

Ο γυναικολόγος των Γιατρών του Κόσμου, Γιάννης Μουζάλας, μας εξηγεί με στοιχεία τη νέα για τα ελληνικά δεδομένα έννοια της «οικονομικής υπογονιμότητας», της μη επιλεγμένης ατεκνίας, λόγω οικονομικής δυσπραγίας. Στην περσινή έκθεση των ΓΕΚ καταγράφεται πως 4 στις 10 γυναίκες θα γεννήσουν ένα παιδί λιγότερο απ' ό,τι προγραμματίζουν ή δεν θα γεννήσουν καθόλου. «Έχουμε 3.000.000 ανασφάλιστους Έλληνες και 10.000.000 ανασφαλείς: οι άνθρωποι δεν ξέρουν αν θα έχουν δουλειά τον επόμενο μήνα ή αν θα πληρωθούν», μας λέει ο κ. Μουζάλας. «Τα νέα παιδιά δεν συμβιώνουν πια, ζουν με τους γονείς τους. Περίπου 100.000 άνθρωποι σε αναπαραγωγική ηλικία έφυγαν για το εξωτερικό. Τρία χρόνια τώρα η υπογεννητικότητα αυξάνεται ραγδαία».

Η 33χρονη Ζωή είναι ζωγράφος, «χαρά στο επάγγελμά», θα μου πει αυτοσαρκάζομηνη. «Αν και τώρα πια νιώθω λιγότερο ένοχη, αφού και οι φίλοι μου, που έκαναν τις σπουδές τις καλές, αυτές που οδηγούσαν σε λαμπρές καριέρες, τώρα είναι κι αυτοί όλοι άνεργοι. Δεν έχω παιδιά και δεν θα απακτήσω ποτέ. Κάθε μήνα που έρχεται η περιόδός μου σκέφτομαι "άλλη μια χαμένη ευκαιρία". Και το βράδυ κλαίω στο παιδικό μου δωμάτιο. Φυσικά κι έχω γυρίσει στο σπίτι των γονιών μου, όπως κι ο φίλος μου. Δεν μπορούσαμε πια να τα βγάλουμε πέρα μόνοι μας. Κι αυτός θα ήθελε να γίνει μπαμπάς. Και νομίζω ότι ντρέπεται που δεν μπορεί να το υποστηρίξει. Αλλά πια δεν μιλάμε γι' αυτό. Ζούμε σαν έφηβοι και καμωνόμαστε κι οι δυο ότι μας αρέσει».

Αυτή την εικόνα, του άντρα που βουτάει σε απελπισία γιατί δεν μπορεί να στηρίξει τα όνειρα της συντροφιάς του -και τα δικά του- για ένα παιδί, μου μεταφέρει κι ο Κώστας Παπαδόπουλος, επιμελητής Β' στο «Αλεξάνδρα». «Είναι οι άντρες τους αυτοί που βιώνουν το μεγαλύτερο άγχος», εξηγεί ο γιατρός. «Νιώθουν πως πρέπει να προσφέρουν στις γυναίκες τους τις οικονομικές δυνατότητες, για να γίνουν μητέρες. Κι όταν -λόγω ανεργίας- δεν το καταφέρνουν, βιώνουν

1. Η ΚΡΙΣΗ ΔΙΩΧΝΕΙ ΤΟΥΣ ΠΕΛΑΡΓΟΥΣ

Μέσο: Η ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ

Ημ. Έκδοσης: . . . 21/10/2014 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 21/10/2014

Σελίδα: 37

Τρίτη 21 Οκτωβρίου 2014 / Η ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ

Γεννήσεις και θάνατοι στην Ελλάδα (1931-2013)

ΕΤΟΣ	ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ	ΘΑΝΑΤΟΙ	ΦΥΣΙΚΗ ΜΕΤΑΒΟΛΗ
1931	199.243	114.369	84.874
1950	151.134	53.755	97.379
1960	157.239	60.563	96.676
1970	144.928	74.009	70.919
1980	148.134	87.282	60.852
1990	102.229	94.152	8.077
2000	103.274	105.170	-1.896
2009	117.933	108.316	9.617
2010	114.766	109.084	5.682
2011	106.428	111.099	-4.671
2012	100.371	116.668	-16.297
2013*	94.134	111.794	-17.660

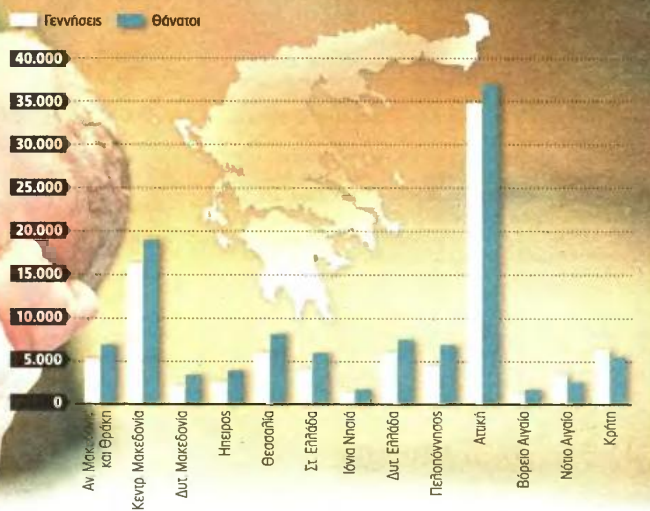
* Οι γεννήσεις στην Ελλάδα παρουσίασαν μείωση κατά 6,21% σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά

• Από τις αρχές του 2014 έως τον Αυγούστοο καταγράφονται 56.280 γεννήσεις και 71.236 θάνατοι.

• Τα μωρά 0-4 ετών που καταγράφηκαν το 2013 ανέρχονταν σε 549.038. Το 2011 ήταν 557.150

Γεννήσεις και θάνατοι ανά περιφέρεια το 2013

(κατά τόπο μόνιμης κατοικίας της μητέρας και του θανάτου)

ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ

πολύ μεγάλο άγχος κι οδύνη, πέζονται πάρα πολύ. Το πιο δραματικό είναι ότι έρχονται ζευγάρια που κάνουν κυριολεκτικά υπολογισμούς σε τετράγωνα – πόσους μισθούς τους χρωστάνε, πόσους μήνες θα έχουν ακόμα δουλειά – για να αποφασίσουν αν θα προχωρήσουν σε μια εγκυμοσύνη ή όχι».

Ούτε κατά πάθος

Η Εφη Κοκκιανάκη εργάζεται στο «Ελένα» εδώ και 28 χρόνια. Από την κλινική της εμπειρία παρατηρεί κι εκείνη πτώση στις γεννήσεις τα τρία τελευταία χρόνια: «Φέτος το φαινόμενο έχει οξυνθεί. Βλέπω όμως και λιγότερες ανεπιθύμητες εγκυμοσύνες, γεγονός που δείχνει ότι οι γυναίκες προσέχουν πολύ περισσότερο. Ένα πακέτο προγεννητικού ελέγχου σε δημόσιο νοσοκομείο για ανασφάλιστη έγκυο κοστίζει κάπως λιγότερο από 500 ευρώ, μια καισαρική 1.000. Τα ποσά είναι μεγαλύτερα για τις μετανάστριες: εκείνες για μια καισαρική θα πληρώσουν 1.500 ευρώ. Αν το νεογνό έχει κάποιο πρόβλημα και πρέπει μετά να παρακολουθηθεί σε μονάδα, τα έξοδα πολλαπλασιάζονται. Αν λοιπόν κάποιος δουλεύει για 500 ευρώ τον μήνα, θα το σκεφτεί πάρα πολύ να κάνει παιδί. Γυναίκες

με ένα παιδάκι διακόπουν τη δεύτερη κύηση, γιατί σκέφτονται πώς θα επιβιώσει η υπόλοιπη οικογένεια. Παρ' όλα αυτά, αν μια γυναίκα περάσει τα 35 και θέλει πάρα πολύ ένα μωρό, θα βρει τον τρόπο να το κάνει».

«Αυτός ο τρόπος είναι να πηγαίνει από ΜΚΟ σε ΜΚΟ, για να ψάχνει δωρεάν προγεννητικούς ελέγχους ή να μαζεύει χρήματα

όλη η οικογένεια για έναν τοκετό», εξηγεί ο κ. Μουζάλας. «Και, δυστυχώς, οι γυναίκες που δεν μπορούν να κάνουν παιδιά λόγω κρίσης δεν θυμούνται με την κατάσταση, αλλά ενοχοποιούν τους εαυτούς τους. Νιώθουν αποτυχημένες κι ανεπαρκείς, πιστεύουν ότι οι ίδιες φταίνε που είναι άνεργες και φτωχές. Αυτό το πολύ προσωπικό, εξόχως βιοματακό γεγονός της έλλειψης παιδιού βιώνεται σαν αναπηρία. Κι όλη αυτή η οδύνη προκαλεί εντάσεις στα ζευγάρια, αυξάνει τις συγκρούσεις και τη βία μεταξύ τους».

Υπό διωγμών η μητρότητα

Η μητρότητα λοιπόν βρίσκεται υπό διωγμών στην εποχή του προελαύνοντος νεοφιλελευθερισμού, όταν δεν τιμωρείται κιόλας. Η Εκθεση του Συνήγορου του Πολίτη για το Φύλο και τις εργασιακές σχέσεις (2012) ανατρέπει με μεγάλη ενάργεια τις ζοφερές περιπέτειες των γυναικών που θέλουν να γίνουν μάνες στην Ελλάδα των μνημονίων: «Οι επιπτώσεις της κρίσης έχουν επηρεάσει εμφανώς όλους τους εργαζομένους, ωστόσο παρατηρείται διαφοροποίηση στη μεταχείριση των φύλων εις βάρος των γυναικών και μάλιστα σε φάσεις που συνδέονται με την εγκυμοσύνη

και τη μητρότητα. Παρ' ότι η ανεργία και η απασχόληση σε επισφαλείς μορφές εργασίας παραμένουν υψηλότερες στις γυναίκες, διαπιστώνεται πως εκείνες που βρίσκονται σε κατάσταση εγκυμοσύνης ή έχουν μόλις επιστρέψει από άδεια μητρότητας διατρέχουν μεγαλύτερους κινδύνους να υποστούν τα παραπάνω ενδεχόμενα. [...] Η εγκυμοσύνη και η μητρότητα εξακολουθούν να επιδρούν ανασταλτικά στην εργασιακή ζωή των γυναικών. Πολύ συχνά η λήψη άδειας μητρότητας, αναρροτικής άδειας που σχετίζεται με την κύηση και τη λοχεία, καθώς και γονικής άδειας προκαλούν διακρίσεις στην επαγγελματική εξέλιξη και μισθολογικές διαφορές μεταξύ των δύο φύλων».

«Ίδου εγώ, λοιπόν, 40 χρόνων», μου λέει η Μαριλένα. «Με δυο μεταπτυχιακά, τρεις γλώσσες και έναν μισθό των 850 ευρώ. Οχι παιδί, ούτε το σκαλί μου δεν μπορώ πια να φροντίσω μόνη μου. Έχω σπουδάσει Γαλλική Φιλολογία κι έκανα εξειδίκευση στην παιδαγωγική για άτομα με ειδικές ανάγκες, τα οποία –ως γνωστόν– στην Ελλάδα πια πετάμε στον Καιάδα σε μια προσπάθεια... αναβίωσης του αρχαίου ελληνικού πνεύματος. Πλέον είμαι σίγουρη ότι δεν θα κρατήσω ποτέ στην αγκαλιά μου ένα δικό μου παιδί. Κι αυτό είναι μια πληγή, βαθιά και σκοτεινή, που με γεμίζει οργή. Κάποια μέρα θα την κάνω κάτι αυτή την οργή, αλλά δεν ξέρω τι. Να σταματήσω με τώρα; Είμαι έτοιμη να βάλω τα κλάματα και δεν θέλω».

Αποχαρητώ τη Μαριλένα μ' έναν στίχο, που έμενα τουλάχιστον με παρηγορεί: «Όσοι χρόνια κολιμπάτε αμέριμνοι μέσα στα μάτια μου, κάποτε θα βάλω τα κλάματα και θα σας πνίξω»...

Επί προσωπικού

Της **Αρτέμιδος Σπηλιώτη**

ΠΑΝΤΑ ΠΑΤΕΥΤΑ ότι το πείσμα για ζωή είναι πολύτιμος οδηγός. Το 2011 αποφασίσαμε με τον σύζυγό μου ότι θέλουμε να αποκτήσουμε ένα παιδί. Και για να συμβεί αυτό, χρειάζομασταν τη βοήθεια της επιστήμης. Τα ωάρια της εργασίας μου εξαντλητικά και γι' αυτό αποφάσισα να ζητήσω την κατανόηση του εργοδότη μου και να εργαζόμμαι 8ωρο τις κρίσιμες 2-3 εβδομάδες, ώστε να δημιουργήσω τις καλύτερες δυνατές προϋποθέσεις και να τα καταφέρουμε στην πρώτη προσπάθεια.

Το αίτημά μου έγινε σεβαστό, διότι ιερό πράγμα η μητρότητα, αλλά μία εβδομάδα μετά απολύθηκα για... άλλους λόγους! Κάποιος μου είπαν ότι μπορούσα απλά να πάρω μια αναρρωτική άδεια και, όταν με το καλό το τεστ εγκυμοσύνης έβγανε θετικό, να ενημέρω τον εργοδότη μου. Δεν μετάνιωσα που δεν είπα ψέματα. Δεν ήθελα.

«Έσας θα σας απασχολεί μόνο να αποκτήσετε ένα μωρό. Τίποτα άλλο», ήταν το μόνο που μας είπε ο γιατρός μου, Χ. Παπανικόπουλος, όταν του ανακίνησα ότι απολύθηκα. Και το ίδιο μας είπαν οι φίλοι μας. Και δεν άφησαν να μας απασχολήσει τίποτα, ενώ η αποζημίωση απόλυσης πήγε «υπέρ μητρότητας». Η κόρη μας γεννήθηκε στις αρχές του 2012. Το καλό της ανεργίας ήταν ότι για έναν ολόκληρο χρόνο ήμασταν συνέχεια μαζί, όταν άλλες μονάδες αναγκάζονται να επιστρέψουν άρον άρον στη δουλειά για 500 ευρώ. Αυτό το μωρό είναι η δύναμή μας για να προχωράμε, να είμαστε αισιόδοξοι για το μέλλον μας.

Μπορούσαμε να σταματήσουμε την προσπάθεια. Ημουν άνεργη, δεν είχαμε λυμένο οικονομικό μας πρόβλημα. Αποφασίσαμε όμως ότι κανείς δεν θα μας καθόριζε πότε θα κάνουμε παιδί, πώς θα ζήσουμε τη ζωή μας. Δεν θα επιπρέσαμε σε κανέναν εργοδότη και σε κανένα μνημόνιο να γίνει αφεντικό στη ζωή μας. Αυτό που προσπαθώ να πω είναι: «Κινηγήστε το όνειρό σας και μοιραστείτε το». Θα εκπλαγείτε, όταν συνειδητοποιήσετε πόσο άνθρωποι ζουν την ίδια αγωνία και πόσο θα σταθούν δίπλα σας.

«Έχουμε 3.000.000 ανασφάλιστους Έλληνες και 10.000.000 ανασφαλείς: οι άνθρωποι δεν ξέρουν αν θα έχουν δουλειά τον επόμενο μήνα ή αν θα πληρωθούν. Τα νέα παιδιά δεν συμβιώνουν πια, ζουν με τους γονείς τους. Περίπου 100.000 άνθρωποι σε αναπαραγωγική ηλικία έφυγαν για το εξωτερικό»

«Αν κάποιος δουλεύει για 500 ευρώ τον μήνα, θα το σκεφτεί πάρα πολύ να κάνει παιδί. Γυναίκες με ένα παιδάκι διακόπουν τη δεύτερη κύηση, γιατί σκέφτονται πώς θα επιβιώσει η οικογένεια»